

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 1. Vtrùm virtute Cruciatæ poßit quisque sine alio privilegio, in
domo privata Oratorium erigere, quod ad Episocpo designetur, &
approbetur ad celebrandum? Vbi an licentiam concedere queat ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

Pensionatis non recitantibus se habentes, ad solam tertiam partem fructuum dici correspondendum restituendum obligant. Ita viri sapientissimi apud Henricum 2. lib. 13. de Excommunicat. capit. 13. nu. 2. Ubi sic. * Praxis cum sapientum consilio rigorem decreti Lateranensis, & Pii V. ita temperat, ut Parocho, & aliis relinquatur quadam portio, quia cum titulo sustinent onera beneficio annexa (& in Gloss. lit. v.) ut Parochus, seu Episcopus quintam partem fructuum, quæ in die recitationis horarum responderet, restituat in pia opera, reliquas partes retinebit sibi. Ita Frat. Medina, Frat. Lopez, & in generali Soto. Recentiores in prælectionibus, & consulti Penna, Cuenas, Gallo, & colligitur ex Sylvestro, * & infra lit. Z. * Addit. Frat. Medina, & Penna, & prædicti recentiores: Si Canonici omittant Horas, satis est, ut restituant quartam partem fructus pro rata, alii Beneficiarii restituant tertiam partem. Sed de habente præstimonium solus Frat. Medina obligat restituere omnes fructus diei respondentes, & idem diceret de Pensionario, quia non habet aliud onus, aut officium præter recitationem. At quia onus recitandi his additum videtur accessorie, satis est, ut pro rata restituant tertiam partem, quia cum hac moderatione praxis sapientum acceptavit novam, & rigidam constitutionem Pii V. Reliquas duas partes retinet Pensionarius ob titulum ex causa datum, ut ob sua, aut parentum benemerita in Ecclesiam. * Sic excipit Henricus. Quorum opinionem tutam, & probabilem esse ait Trullenh. in expositione Bullæ Cruciatæ, lib. 3. casu 2. num. 3. Et videntur tenere alii apud Dianam part. 2. tract. 12. resol. 8. & Thomas Sanchez tom. 1. consil. lib. 2. capit. 2. dub. 84. Quibus non dissentit P. Mendon Bull. disp. 34. cap. 2. num. 25. Et novissimè probabilem esse, dicit M. Frat. Antonius Baco Augustinianus in summ. disp. 35. cap. 9. Sed illam nimis laxam vocat Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 32. num. 177. & improbabilem Palaeus, ubi supra punct. 7. num. 9. licet alii eam referentes non improbant.

18. Et quidem cum Beneficium sit propter officium, & hoc in prædictis Beneficiariis aliud non sit, quam horarum recitatio, quando hæc deficit, totum officium deficit; ergo & totum pro illa die Beneficium: ergo ad nullam partem fructuum diei correspondentem titulum habet, & consequenter omnes restituere tenentur. Idemque à fortiori de Pensionariis dicendum, quos Pius V. Beneficiariis quoad obligationem restituendi pares esse voluit. Non tamen audeo sententiam Patris Henriquez, & aliorum improbare, maxime cum lex Pontificia, ut ab eo explicatur, acceptata fuerit, & sapientum praxi confirmata, quia sicut leges non acceptatæ non obligant, ita nec aliter quam acceptatæ fuerint. Nec fides tantis Doctoribus negari debet.

19. Pro coronide advertendum est, Pensionarium non initiatum sacris, si efficiatur miles Ordinis Militaris D. Jacobi, Alcantaræ, aut Calatravæ, &c. cum indulto retinendi pensionem, satisfacere obligationi recitandi officium parvum B. Virginis, si orationes Dominicas, & Angelicas à sua Religione præceptas recitet. Quia Pius V. solum obligare voluit, ad recitandum prædictum officium B. Virginis, eos Pensionarios, qui aliàs ad nullas preces adstricti erant. Sic docet Garcia de Beneficiis, 3. part. cap. 1. num. 117. cum Vega, Manuel, Rodriguez, & Petro de Ledesma, quos cum aliis sequitur Bonacina disp. 1. de Horis Canon. quest. 2. punct. 4. num. 2. Quam doctrinam extendi ad Religiosos Societatis Jesu, recitantes orationes solitas in Societate, putat probabile Tancre-

di de Relig. tract. 3. lib. 4. quest. 6. Sed illi non assensunt, quia hi Religiosi ad præfatas orationes adstricti sunt. Neque aliis Doctoribus supra citatis consentiam, nisi Militares, ut potè quibus officium divinum in prædictas orationes auctoritate Apostolica commutatum fuit, ad eas recitandas sub legalitate neantur, quod negat Leander à Sacramento tom. 1. tract. 8. disp. 2. §. 1. quest. 22. dicens, sibi esse certum, non teneri. Et saltem, ut audio, hæc obligatio, licet olim imposita, in desertudinem abiit, vel minimum ab obligatione gravi immunes, communis ordinum militarium sensus sæculares equos conjugatos, quibus pensiones antea Ecclesiasticæ, titulo laicali, ex concessione Pontificis, continebantur, & vulgò jam dicuntur *Carallari*, non tenent ad officium parvum B. Virginis: & hunc effectum illius dispensationis. Sic à viro doctissimo in Curia Romana subscripti legi. Sed verba dispensationis standum censeo: nec aliud esse potest præsumptum, ex quo hujus casus decisio in favorem equis conjugatis, admitti possit.

DISPUTATIO III. de Oratoriis.

QVÆSTIO I.

Utrum virtute Cruciatæ possit quis sine alio privilegio, in domo privata oratorium erigere, quod ab Episcopo designetur, & approbetur ad celebrandum? ubi an licentiam concedere queat Commissarius Cruciatæ?

S. PRIMUS.

Affirmativa sententia Auctores referuntur.

I. Privilegium Bullæ Cruciatæ adeo aliquando præstatur, ut asseruerint, cuiuslibet alicuius Cruciatam licitum esse in domo sua, oratorium erigere, & ab Ordinario approbatione obreta, in eo celebrare, vel celebrari facere. Sicut docent nonnulli, quos suppressio nomine refert Trullenh. in exposit. Bullæ, lib. 1. §. 3. dub. 4. nu. 6. Ubi sic. * Quidam existimant, & insinuat Rodriguez, §. 1. num. 4. in Addit. ad §. 5. per illa verba Bullæ, ut oratorio privato possint celebrare, vel celebrari facere, & visitato per Ordinarium, possint celebrare, vel celebrari facere, etiam interdicti tempore: ita tamen quod facta ab Episcopo approbatione oratorii, non sit in ejus potestate impedire, quominus quocunque tempore, ratione Bullæ in eo celebretur. * Sic refert Trullenh.

2. Hujus opinionis antesignanus fuit Doctorum Mag. Dominicus de Soto in 4. disp. 13. art. 3. Ubi præstat quam statuit, licere ex necessitate extra Ecclesiam celebrare, concludit: * Sed præter necessitatem, licet & Minus privilegia: Prædicantibus enim, & Minoribus in dulum est, ut cum altari portatili possint, etiam sine licentia Episcopi, extra Ecclesiam celebrare: ut præ-

ter cap. in his, de Privilegiis. Jam verò modò (attende) per Pontificum diplomata, quibusvis concessum est, ut intra lateres proprios, Missas facere possint celebrare. Atque ubi aliqua necessitas incumberet, nil irreverentiæ tales concessionibus haberent, &c. At verò quod universi, citra delectum, hujusmodi concessionibus utantur, re vera non potest non reverentiam Sacrosancti Sacramenti denigrare, & quandam præferre contemptus effigiem. In primis ergò neque ex privilegio facere licet, nisi in loco decenti: in locis enim, ubi vel mensa, vel lectus sternitur, nisi ob gravem jacentis infirmitatem, ut communionem suscipiat, indecentissimum est, hujusmodi privilegio uti. Imò ut sententiam meam proferam, nisi esset periculosa persona, mallem, ut ceteri, quando eunt ad Ecclesias non possint, die etiam festo, Missam non audirent, quam domi audirent. * Hactenus M. Sotus. Quibus ex una parte, ut certum supponit, virtute Bullæ Cruciatæ, quibusvis concedi privilegium habendi oratorium, & in eo celebrare, vel celebrari facere; & ex alia significat, quantum ipsi ejusmodi privilegii usus, citra delectum personarum, displiceat. Sotum sequitur M. Ludovicus Lopez 2. part. instr. cap. 79. §. 1. Superest jam nunc differe- re de gratia concessa in Bulla Cruciatæ. * Ubi licet præfaram licentiam in Bulla contineri existimet, rationabilem tamen causam ad ejus usum requirit. * Et tunc locus ille inquit, mundandus esset, & ornandus, atque præparandus maximè. * De quo dubium non est, cum sit ab Ordinario approbandus, & designan- dus.

3. Horum sententiam sequitur Ludovicus à Cru- ciata Bulla, disp. 1. cap. 5. dub. 1. num. 5. & videtur tra- dere Diana part. 5. tract. 10. resol. 76. Ubi citato Lu- dovico, subnectit, cujus doctrina est valde notanda, &c. * Eprobabilem esse dicit Hieronymus Garzia in Summ. tract. 3. diff. 8. dub. 9. punct. 3. ibi: * Los Au- tores desta opinion son muy graves, y Ludovicus à Cru- ciata demas de ser muy docto, fue Penitenciario de el Romano Pontifice, y assi no se puede negar, sino que esta opinion es probable. * Et esse valde pro- babilem dicit Thomas Hurtado tom. 2. resol. moral. tract. 12. cap. 1. in Digressione de Bulla Cruciatæ, num. 1242. fol. 484. Ubi postquam argumenta commu- nis sententiæ expendit, & ad illa respondit; sic pro contraria nuper posita concludit: * Fateor, hanc sen- tentiam valde probabilem esse, & tamen in praxi, si velint domini Episcopi illa uti, quia ut dicebam, E- piscopi non dant licentiam habendi oratorium, sed solum Summ. Pontifex, licet ipsi Episcopi approbent, & designent locum honestum, sicut supra ex multis Authoribus ostendimus, quod regularibus non con- cedit Episcopus jurisdictionem, & licentias ad au- diendas confessiones, sed solum Summ. Pontifex, licet ut ille dicatur illas concedere, requiritur tan- quam conditio necessaria posita de novo à Tridenti- no approbatio ipsius Episcopi. * Sic ille, etsi contrariū amplectendum asserat, propter fidelium praxim, & consuetudinem.

4. Denique hanc sententiam tuerentur viri alij do- ctissimi, quos sequitur Castro Palao tom. 4. tr. 25. de Bulla Cruciatæ, disp. unica. p. 6. num. 2. Ubi postquam Latine clausulam ad verbum exserpsit, sic ait: * In hac clausula primò conceditur facultas habendi ora- torium privatum; ut cum Henriquez, alijque Neo- theticis notavit Joannes de Salas in explicat. Bulla Cru- ciatæ q. 19. Nam eito id in prædicta concessione non habeatur expresse, manifestè supponitur: tum quia conceditur, ut in privato oratorio tempore interdicti

celebretur: tum ex illa dictione etiam, quam addit Bulla Latina, quæ casum difficiliorem, & magis du- bitabilem exprimit, supponit tamen faciliorem, & minus dubitabilem, qualis extra tempus interdicti. Bulla ergò concedit habenti ipsam, ut possit habere privatum oratorium, & in eo Missas celebrare, vel celebrari facere, dum modò oratorium sit divino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum, juxta formam in Tridentino præscri- ptam, & dum eo quis utitur, fundat preces pro u- nione Christianorum Principum, & eorundem contra infideles victoria. * Hæc Palao: pro cujus sen- tentia, ultra citatos adducit P. Henao de Sacrific. Miss. disp. 23. à num. 143. & disp. 30. à num. 205. Martinum de Ledelina, Alfonso Vivaldo, & Hieronymum Llamas in opere de Sacrific. Missæ, disp. 23. à nu. 143. & disp. 30. à nu. 205. Item Lezanam in Summ. verb. Orator. n. 5. & Pasqualigum quæst. 638. de Sacr. novæ legis, n. 4. & eam non improbat Quintanadvennas tom. 1. Sin- gular. tract. 7. singul. 33. Et Henao, ubi supra, tom. de scientia media sol. 463. dicit esse probabilem.

§. II.

Ejusdem sententiæ fundamenta.

5. PRIMUM & præcipuum desumitur ex verbis clausulæ Latine Bullæ Cruciatæ in qua conce- ditur: ut in privato oratorio ad Divinum cultum tantum deputato, ab Ordinario visitando, & de- signando, etiam tempore interdicti, &c. celebrare, vel per alium celebrari facere. * Ex quibus sic confi- citur argumentum. Hoc privilegium est omnino in- dependens ab alio præviæ concessio, vel concedendo, nec sumens Bullam alterius privilegii adminiculo indiget ad hujus usum, ergò virtute Cruciatæ omni alio, circa oratoria, indulto secluso, potest Sacerdos in privato oratorio celebrare, vel celebrari facere: Atqui hoc est impossibile absque oratorio: ergò hoc illi implicitè conceditur in Bulla. Confirmatur, tum quia concessio aliquo, intelliguntur omnia concessa, sine quibus impossibilis est illius usus: tum quia Bul- la non casu, sed à consilio utitur verbis illis de futu- ro, ab Ordinario visitando, & assignando: * quibus Ordinario expresse conceditur, ut visitet, & appro- bet (si decens invenerit) oratorium, ut in eo celebrari possit: ergò etiam si præviæ ad hanc concessionem nullum esset privilegium ad oratorium erigendum, vi Cruciatæ posset quis in domo sua locum decentem extruere, & Ordinarium accersere, ut declararet, an ad Divinum cultum, & Missæ celebrationem idoneus sit; & in eo semel approbato celebrare, vel celebrari facere. Alia privilegium Bullæ nil operaretur, casu, quo illam assumens non invenisset oratorium virtute alterius privilegii præviæ erectum, & approbatum ab Ordinario: & frustra etiam uteretur Pontifex ver- bis illis de futuro: Visitando & assignando, cum potius ad verteret dicere debuisset, in oratorio jam visitato, & virtute alterius specialis indulti approbato, & designato. Ut sic excluderetur exclusus casus, qui in præsentem con- trovertitur.

6. Secundò probatur, quia nullibi prohibetur Episcopis oratoria approbare, sed solum concedere licentiam celebrandi in privatis oratoriis. Hæc enim est, quæ ab Episcopis, & Nuntiis per Paulum V. & Urbanum VIII. in specialibus Brevibus, hac super re editis, revocata, & ablata est. Ergò modo, sicut

antea approbationem oratorii concedere possunt, quamvis licentias celebrandi non possint. Sicut licet nequeant concedere facultatem absolventi à reservatis Pontifici, possunt tamen confessarium approbare, ut idoneum ad absolutionem, si ex privilegio aliunde facultas absolventi illi concedatur. Ergo sicut confessario semel approbato, potest quis virtute Bullæ reservata Pontifici confiteri, ita oratorio semel approbato, poterit in eo per se, vel per alium virtute Bullæ celebrare. Confirmatur, nam qui habet privilegium eligendi pro reservatis confessarium approbatum, potest petere ab Episcopo, ut Petrum, v. g. alias virum doctum ad confessiones approbet; & Episcopus potest illum approbare, ut ei approbato subditus confiteatur. Ergo similiter, qui habet privilegium celebrandi in oratorio privato ab Ordinario designando, poterit petere ab Episcopo, ut privatum oratorium ei approbet, & designet, & Episcopus id efficere poterit, quia nullibi invenitur prohibitum.

7. Tertiò: Commissarius Cruciatæ potest concedere licentiam habendi oratorium privatum, & in eo celebrandi, ut constat ex publicatione facultatum Commissarii, quam fieri iussit anno 1642. Illustr. ac Reverendiss. Fr. Antonius de Soto Major, Commissarius Generalis Cruciatæ, vir doctissimus ex Prædicatorum Ordine, & iterato publicavit ejus successores Illustrissimi D. Petrus Pacheco, & D. Joseph González, anno 1664. quæ Hispano idioma circumfertur hoc titulo: * Facultades concedidas por su Santidad al Comissario General de la Cruzada, en todos los Reynos, y señorios de su Magestad. &c. * Inter quas hæc continetur. Item, que podamos dar licencia para celebrar, y hazer dezir Missa en oratorio particular, siendo primero visitado por el Ordinario. * Et in fine: * Lo qual todo mandamos sacar de la dicha Bula original, y Breves, en favor della, por su Santidad concedidos, y en fee dello mandamos dar, y dimos la presente firmada de nuestro nombre, &c. * In quibus verbis clarè & evidenter contineri, Commissarium posse concedere licentiam habendi oratorium privatum, & in eo celebrandi, putant doctissimi viri. Videatur P. Andreas Mendo in explicat. Bullæ, disp. 37. cap. 15. num. 106. Ubi ait: Temerè, & absque fundamento judicaretur oppositum, & in re gravissima fides negaretur tanto viro. * Cui consentit M. Barnabas Gallego in explicat. Bullæ, cap. 14. claus. 14. dub. 182. fol. 199. & seq. Ubi acriter carpit Antoninum Dianam, eo quod oppositum doceat part. 9. tract. 1. resol. 24. Et post ejus impugnationem concludit: * Esta nuestra resolución, conviene à saber, que es cierta, è indubitabile la dicha facultad, tienen comunmente los Autores que escriben sobre la Bula de la Cruzada, que han tocado este punto. (que no todos lo han tratado, por que lo suponiam) Estos, pues, son Alfonso Perez de Lara en el Compendio de las 4 res. grâcias, fol. 59. Egidio Trullenchi. de Bulla, lib. 2. §. 5. dub. 3. Andres Mendo supra, y Juan Valero Monge Cartuxo, en las diferencias de ambos fueros, en la palabra Missa, en la diferencia 2. Yaora novissimamente el anno de 1651. el muy docto Thomas Hurtado, Clerigo Menor tom. 2. variar. resol. tract. 12. cap. 1. §. 4. lo supone como cosa cierta. Y esta doctrina deuten en senñar todos los que sobre este punto escriuieren. * Hæc M. Gallego: Commissarium autem Cruciatæ non semel concessisse talem facultatem, evidentiissimum est, & non pauci oculares testes deponunt.

8. Ex quibus ad rem nostram sic formo argumentum, ex eo quod Commissarius, ut ipse declarat, possit: * Dar licencia para celebrar, y hazer dezir Missa en oratorio particular, siendo primero visitado por el Ordinario. * Inferunt citati Auctores, quod si prædictam licentiam dederit, poterit quisque in domo sua oratorium erigere, & obtemperare Ordinarii approbatione, in eo celebrare, vel celebrari facere. Atqui Bulla Cruciatæ hæc eandem, & ferè eisdem verbis licentiam fument Bullam concedit, ut constat ex clausula quarta Bullæ Hispanæ. * Que puedan, aun en tiempo de entredicho en oratorio particular senñalado, y visitado por el Ordinario, dezir Missa, & hazerla celebrar, &c. * Ergo virtute facultatis, quam Bulla Cruciatæ concedit, non profus cuique licebit, quod virtute licentiæ, quam Commissarius Cruciatæ concessit. Confirmatur quia Alfonso Perez de Lara refertur à Gallego, Mendo, & aliis pro facultate Commissarii ad concedendum oratorium: cum tamen præfatus Lara solammodo dicat. * El Comissario General tiene facultad de dar licencia para dezir Missa en oratorio particular, quando primero visitado por el Ordinario, y en otras partes. * Ergo cum idem circa oratoria, Bulla Cruciatæ cuique concedat, re ipsa concessum habet, quod Commissarius concedere potest, & consequenter rigere oratorium.

9. Adde, Commissarium non aliunde prædictam facultatem habere, nisi ex citatis Bullæ verbis, utitur Thomas Hurtado supra: * Commissarius, inquit, virtute Bullæ habet potestatem dandi licentiam erigendi oratorium, ut praxis docet, sed non etiam habet potestatem, nisi ex verbis relatæ Bullæ. Unde illi credendum est, dum dicit, se posse id concedere. * Quod non improbat Trullenchi in expost. Bullæ, §. 5. dub. 3. numer. 7. fol. 487. dum ait: * Quæ quidem facultas non continetur saltem expresse in Bulla Latina, attamen si Commissarius Cruciatæ utitur virtute facultatis, credendum est, id posse. * Nec fundamur ullum habet, quod scribit M. Gallego, ubi supra fol. 201. nimirum hanc facultatem Commissario competere, virtute Bullarum Apostolicarum, & aliorum Brevium. Nec quod asserit Joannes Valerius, dicens: * Præfatas licentias celebrandi in privatis oratoriis concedi Commissario Cruciatæ ex specialis commissionis Papæ. * Dixi, non habere fundamentum, quia ut à viro doctissimo accepi, nullum dicitur nec Bulla, nec specialis commissio à Pontifice data, post diligentem inquisitionem in Tribunali Cruciatæ reperitur. Quod etiam ex testimonio Secretarii versatissimi in illius monumentis testatur à viro videri gravi, & fide digno accepisse eruditissimum Pat. Henao in opere de scientia media, fol. 264. num. 16. Quapropter ex solius clausulæ Bullæ Cruciatæ verbis, hanc potestatem sibi competere Commissarius Cruciatæ censuit & præmissit, ut creditur, doctissimus quoque consilio, ne temerè illam sibi arrogaret, decernit censendum est. Ergo cum Bulla Cruciatæ id concedat fumentibus, quod Commissarius ejus virtute potest, vel negandum oratorium, ut in eo approbato ab Ordinario celebratur, vel asserendum, licentiam per Bullam concessam ad id etiam sufficere.

10. Ex quibus concludi videtur, quod si habens Bullam Cruciatæ roget Episcopum, vel Vicarium, ut locum decenter oratum in domo sua visitet, & aptum ad Missam celebrandam designet, & aptum ad Missam celebrandam declaret: si Ordinarius votis annuat, poterit virtute Bullæ in eo celebrari, quia reverè in tali

casu datur quid Pontifex ad usum hujus privilegi requirit. Nec quidquam ex præfata licentia contra bonos mores inferitur, quod æquè non inferatur ex ea, quæ communiter Romæ ad oratoria erigenda conceditur, cum Ordinarius non credatur approbaturus, nec designaturus ad celebrandum, locum vel domum viri ignobilis, seu vilissimi officialis, sed eorum tantum, qui absque indecentia ulli, vel personæ, vel loci, Missam domi celebrare, vel celebrari facere possint. Et hac ratione limitata concessione Bullæ Cruciatæ, & ejus usu, reverentia Sacrosancto Sacramento debita non videtur denigrari. Hanc opinionem explicatam tuerentur non pauci viri docti hac de re consulti, ut testatur Garcia ubi supra part. 3. num. 25. ex quibus ipse concludit iterum. * Y así no se puede dudar, sino que esta opinión es probable. *

11. Addit Ludovicus de la Cruz, & ex illo Diana, ubi supra part. 5. tract. 10. resol. 66. quod si contingat, locum esse decentem, & idoneum ad arbitrium boni viri, & Ordinarius nolit eum approbare, nec facultatem concedere ad celebrandum, potest compelli ad concedendam: quia non potest deservare subditum privilegio à Pontifice sibi concessio, habendi domi oratorium: privaret autem, non concedendo approbationem. Imò qui vellent, inquit, hujusmodi lites vitare, probabile satis videtur, quod licet posset tunc uti prædicto oratorio, & in eo celebrare per se, vel per alium absque facultate Ordinarii, quia supposita decentia, & idoneitate loci ad arbitrium prudentis viri, licentia, seu approbatio justè petita, & injustè ab Ordinario negata, ipso jure intelligitur concessa à Papa. * Hæc ex Ludovico de la Cruz, refert, & amplectitur Diana part. 5. tract. 10. resol. 76. subnectens: * Cujus doctrina est valdè notanda; nam potest etiam deservire in casibus quotidianis, quando Papa concedit aliquibus licentiam habendi oratorium in domo pro celebratione Missæ. * Sic ille. Quibus partim consentit Palao ubi supra tom. 4. tractat. 25. diff. unica, punct. 6. n. 3. dicens: * Quod si roges, quid operatur hoc Bullæ privilegium, si expectanda est Episcopi approbatio, visitatio, & designatio? Respondeo, multum operari, &c. Et præcipue operatur, ut Episcopus sit obligatus, & cogi possit, approbationem concedere, si locus decens est divino cultui deputatus. * Et partim consentit Thomas Hurtado ubi supra, nam cum opinionem Ludovici de la Cruz, & Dianæ nuper positam referat, licet non sequatur, non rejicit, neque impugnatur: Quod in hoc præcipue Doctore signum approbationis est.

§. III.

Auctoris judicium.

12. Cæterum, ut verum fatear, nulla ex opinionibus, quæ virtutis Cruciatæ oratorum erigi posse, concedit, mihi unquam neque ut probabilis aridè potuit. Et sanè prout à Ludovico de la Cruz defenditur, omnes rejiciunt. M. Barnabas Gallego in Bullam Cruciatam, cap. 4. diff. 31. dicit, esse manifestè falsam. * Y así, inquit, se enganno Fr. Luis de la Cruz en su explicacion, diff. 5. cap. 1. dub. 1. donde dice que el que tiene Bula puede compeler, y obligar al Ordinario, y que sino quiere, basta aversele pedido (aunque lo niegue) para poder tener orato-

Part II,

rium, y decir Missa en el, y oírlo. Pero esta doctrina es manifestamente falsa. * Antoninus Diana sibi contrariatur us part. 9. tr. 1. resol. 23. dicit: * Ello prorsus rejiçendàm. * Hieronymus Garcia ubi supra num. 6. valdè dissonam putat, dicens: * P. egunt, si el Pontífice dà facultada los seglares para esto, para que la niega a los Obispos, y a su Nuncio? De que ha de servir prohibirles, que den tales licencias, si los que las piden, pueden tomarla justicia por sus manos? Si el abuso, ò por lo menos la latitud de dar estas licencias en los Obispos, y Nuncio, ha ocasionado al Pontífice para reprimir las, y aun quitarlas: Como se puede entender, que pretende dar en la Bula este privilegio à todos los que la tomarán? Hæc ille, cujus ratio evidenter evincit, fumentem Bullam Cruciatam non posse cogere Ordinarium ad oratorii approbationem: Alias revocatio licentia Episcopis & Nuntio Hispaniæ facta, nullius roboris, & prorsus inanis redderetur: tum quia possent à subditis cogi ad approbandum oratorium: tum quia, si rennerent, posset quisque prudens sibi approbare: undè esset bellum justum ex utraque parte, altera justè petente approbationem, altera justè negante. Et majora inconvenientia inde pullularent, quam timeri possent, si Illustrissimi Nuntius, & Episcopus has licencias concederent. Cum ex una parte oratoriorum numerus non minueretur, & ex alia dissensionibus, & litigiis frequens daretur occasio: facile enim quique in propria causa judex pro sui oratorii decentia, & decenti ornatu judicaret, nec Episcopi prohibitionem, censuraque timeret, cum se privilegio Pontificis, cui Episcopus derogare non potest, protectum existimaret. Ergò præfata opinio à Ludovico de la Cruz, & à nonnullis defensata, omni probabilitate destituta est: ac proinde habens Bullam Cruciatam, dum oratorium ab Ordinario approbatum, & designatum non fuerit, nullatenus poterit in eo celebrare, vel celebrari facere, quamvis decenter ornatum habeat.

13. Majorem probabilitatis speciem habet opinio Clerici Minoris, Hurtado, prout supra proposita, & propugnata, scilicet pro casu, quo Nuntius, vel Episcopus, aut alius Ordinarius approbaret locum, & ornatum Oratorii, & sufficientes ad Missæ celebrationem declararet, posse habentem Cruciatam in eo celebrare, vel celebrari facere. Non quidem virtute licentiæ à Nuntio vel Episcopo obtentæ, quam supponimus tanquam certum, eos non posse, post Breve Pauli V. concedere, sed ratione Privilegii in Bulla Cruciatâ contenti.

14. Unum ego in hac parte certum reputo; quod si Ordinarius, Nuntius, vel Episcopus hodie posset ejusmodi approbationem facere, ea facta, cuique habenti Cruciatam, liceret in oratorio sic approbato celebrare per se, vel per alium. Hoc enim privilegium expresse continetur in Bulla. Undè si Episcopus sequeretur opinionem asserentem, posse oratorium approbare, & illam ad praxim reduceret; posset quivis virtute Cruciatæ in illo celebrare. Ita Garcia ubi supra, dicens, hoc esse probabilissimum, & praxi aliquando deservire posse. * Pudeat servir de consuelo pata algun caso repentino importante. * Cæterum certissimum existimo; revocationem facultatum ad oratoria à Paulo V. factam, non magis comprehendere licentiam celebrandi in Oratorio, quam illud approbandi, & declarandi aptum ad celebrandum. Moveor, quia in Hispania, & in aliis hujus Monarchiæ Provinciis, & Regnis, ubi concessio Cruciatæ locum habet; facultas à Nuntis, &

V 3

Ep. i.

Episcopis olim exacta, non requirebatur ad celebrandum in Oratoriis approbatis, & designatis, sed ad erigenda oratoria, & ut erecta approbarent, & ad divinum cultum designarent, quia ad alium effectum nemo illa indigebat. Sicut Regulares solam approbationem ad confessiones ab Episcopis exigunt; non licentiam, & jurisdictionem ad absolvendum, qua virtute suorum privilegiorum potiuntur: hanc enim ab Episcopis obtinere non curant, quia ea non indigent. Ergo si Paulus V. ad virandam Oratoriorum latam licentiam, hanc facultatem approbandi non revocavit; oleum, & operam perdidit, cum facultatem reliquerit, cujus tantummodo usum habentes Cruciatam requirent; & obtinere curabunt, quia in Oratorio ab Episcopo approbato, possunt virtute Bullae celebrare.

14. Urgetur, quia finis revocationis facultatum fuit, Oratoriorum numerum minuire, & ut Nobilioribus tantum, vel ex causa infirmitatis concederentur: quod solius Sedis Apostolicæ iudicio remittendum voluit Pontifex, ideoque ejusmodi concessionem sibi reservavit; quod frustra fecisset, si ex una parte Nuntiis, & Episcopis facultatem approbandi Oratoria reliquisset, & ex alia omnibus sumentibus Bullam, licentiam concederet celebrandi per se, vel per alios in Oratorio approbato. Ergo ut reservatio Pontificis subsistat, unum è duobus necessariò asserendum est, aut quod Ordinariis, & Nuntiis revocata sit facultas approbandi Oratoria, aut quod in Bulla Cruciatæ privilegium celebrandi in Oratorio approbato non continetur: hoc secundum dici non potest, cum in Bulla sit expressum, ergò primum necessariò asserendum est. Non video solutionem. Ideò jure optimo P. Henao in opere de scientia media historice propugnata, fol. 463. n. 1676. cum Pasqualigo tradit, post decretum Pauli V. fuisse impeditam potestatem designandi, & approbandi Oratoria, qua antea Episcopi potiebantur. Et inferius n. 1678. subnectit, per decretum etiam Urbani VIII. ablatam esse, & ita Dominos Episcopos existimare.

§. IV.

Fundamentis contrariæ sententiæ sit satis.

15. **E**X dictis fit, virtute Bullæ, solum licere celebrare in Oratoriis, in quibus alias, virtute aliquis privilegii, permillum erat, sicut & in aliis Ecclesiis, seu Monasteriis. Idque satis constat ex ipsius Bullæ Latinæ clausula, ibi: * Ut anno durante possint in Ecclesiis, in quibus alias divina officia, interdicto durante, quomodolibet celebrare permillum fuerit, vel in privato Oratorio ad divinum cultum tantum deputato, ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore interdicti celebrare, &c. * In quibus ly *permillum fuerit*: ad verba etiam subsequenter refertur: & forsitan ex eo, quod utriusque partis orationis idem sit sensus, in Bulla Hispana illud *permillum fuerit* omittitur. Et solum dicitur: * Que pueдан, aut en tiempo de entredicho Apostolico en las Iglesias, y Monasterios, o Oratorio particular sennalado, y visitado por el Ordinario dezit Missa, &c. b Ubi etiam notandum verba illa futuri temporis, *visitando, & designando* in Bulla Hispana à Commissario in præteritum verti: *sennalado, y visitado*, ut confusionem, quam generare poterant, au-

ferret. Ideoque ex illa Grammatica, nulli in favorem sententiæ contrariæ deduci potest, cum idem præteritis verbis significare intendat Pontifex. Quapropter sicut ex eo, quod concedat Bulla facultatem celebrandi in Monasteriis, ineptè inferretur, concedere assumentem Bullam facultatem erigendi Monasteria; ita similiter ex eo, quod concedat, celebrare in Oratorio privato, inferri non potest, haberi Bullam concessum esse, Oratorium erigere, sed solummodo in jam erecto, & approbato; sive virum specialis indulti in posterum designando, & approbando celebrare. Et forsitan, quia ad designandum, & approbandumque, mens Pontificis extenditur, ideo Bulla Hispana verbis de præterito utitur, & Bulla Latina de futuro, ut utrumque tempus hanc concessionem respicere, modo supra explicato denotetur. Et dictis responsum manet primo argumento. Secundo verò jam satisfactum est, dum probavi, facultatem etiam approbandi Oratoria revocatam esse.

16. Ad tertium de facultate Illustrissimi Commissarii: respondeo, illum minime habere potestatem concedendi licentiam habendi Oratorium, solum eam, quam Bulla cuilibet assumentem concedit. Quod si aliquando Commissarii prædecessores illam concessere, id ex apparenti facultate, vel opinione aliquorum ducti, fecerunt. Sed reverà minime possunt prædictam licentiam concedere. Et rectè dicitur Gregorius XV. anno 1622. in Epistola de qua mandato scripta per Eminentissimum Cardinalem Ludovisium ad Illustrissimum Nuntium Hispanicum, ut Commissario Cruciatæ intimaretur, quæ talia in Hispaniam fideliter verba, sic se habet: * Muy illustre, y Reverendiss. Sennor, Nuestro amor ha hecho ver, si el Patriarca de las Indias tiene libertad de conceder Oratorios particulares, despues de la revocacion hecha del Papa Paulo de feliz memoria, y se ha hallado, que en virtud de la Bulla de la Cruzada, no se pueden conceder Oratorios particulares, y que esto mismo se intento tambien en tiempo del Papa Paulo. Mas estudiada diligentemente la controversia de orden del mismo Pontifice de buena memoria, del Cardinal Lanzeloto, del Sennor Cardenal de Santa Sulanna, y de Monsennor Maradi, entonces Datario, se resolvió, que no se podia. Lo mismo ha ordenado su Santidad, que el mismo a V. S. para que haga entender à Monsennor Patriarca, (tunc Commissario Cruciatæ) que son ningunas las gracias que ha hecho, y que para en adelante se abstenga. Nuestro Sennor guarde à V. S. de Roma 20. de Mayo de 1622. de V. S. afectissimo, como hermano. Ludovico. * Hanc præfata Epistola, cujus transcriptum ego vidi, & ex illo fideliter excerpti.

17. Et novissimè hoc idem declaravit Sanctissimus noster Clemens Nonus in litteris, sub anno Piscatoris, datis Romæ die 28. Octobris, anno 1668. ad Illustrissimum Dominum D. Antonium de Benauides, Commissarium Generalem Cruciatæ recens promotum. Ex quibus hæc fideliter descripsi. * Summa cum animi læticia, nunc accipimus te, sapientissimo piissime Regine judicio, maxime dignum existimari, cui gravissimum Commissarii Cruciatæ munus obeundum committatur. Quod idem & Nos omnino censuimus, & unice probamus, pro certo nimirum habentes existimari, & perfectam virtutem tuam hujus officii tanti partibus omnibus egregè satisfacturam esse, neque locum ullum inconvenientibus, & præjudicis relinquantibus quibus ex Antecessoribus tuis nonnulli sine jurisdictione sua præ-

Q V Æ S T I O II.

*Vtrum finito tempore, pro quo indul-
tum Oratorii concessum fuit, liceat
virtute Cruciatæ in eo celebra-
re, vel celebrari
facere?*

S. I.

Doctorem Placita.

1. **Q**uestionem hanc pauci artigere, & potius supponentes, quam disputantes Doctores communiter minimè licere putant. Nihilominus partem affirmativam, ut veram, nullo pro contraria auctore citato, defendit Thomas Hurtado ex Clericorum Minorum Familia tom. 2. resol. moral. tract. 12. cap. 1. in digressionem de virtute Bullæ, num. 2177. fol. mibi 471. ubi inquit: *An si Summus Pontifex, aut eius Nuntius concedat privilegium ad celebrandum in Oratorio privato domus, si fuerit prius examinatum de decenti ornatu, & approbatum; si moriatur persona, aut alio divertatur; maneat tamen Oratorium in eadem decencia, ac antea, possit quilibet Sacerdos habens Bullam Cruciatæ in illo celebrare, sine alia speciali licentia? *En in terminis casuum, citi post alia, circa Oratoria, responderet à n. 2243. §. 5. per hæc verba: *In Oratorio sic semel approbato, semper inest approbatio & de illo dico, quod quamvis in domo, in qua situm est, habitent diversi moratores, quilibet potest, ratione Bullæ Cruciatæ celebrare, si sit Sacerdos; & si laicus, facere celebrare. Probatür primo. Quia licet privilegium habendi Oratorium privatum concedatur à Pontifice, & erigatur ab Ordinario, tanquam privilegium personale, & c. tamen approbatio semper manet, quæ primario respicit personam, cui concessum est privilegium, & secundario respicit locum approbatum, qui si maneat in eadem decencia, & non transeat ad prophana, semper manet dicatus divino cultui, ex vi prioris approbationis, & ita semper manet approbatum, nam approbatum semel, semper manet approbatum, manentibus circumstantiis, sub quibus approbatum fuit: I. Pomponius, ff. de Negotiis gestis, Glossa cap. cum Vint. de elect. Verb. Admiserunt. Sequitur Barbosa ibi num. 3. Surdus consil. 351. n. 41. & est axioma in iure communi. Quare solus Princeps potest reprobare, quod semel approbatur, quod si expresse non reprobet, censetur semper approbatum. *Hactenus Hurtado. Itaque juxta præfatum Doctorem, cum in Bulla Cruciatæ concedatur absolute, & absque limitatione celebrare, vel celebrari facere in Oratorio designato, & approbato ab Ordinario: & semper ut ipse putat, maneat approbatum, dum in eadem maneat decencia, semper licebit virtute Bullæ Cruciatæ in eo celebrare, licet persona, cui privilegium Oratorii concessum fuit, mortua fuerit, vel domicilium mutaverit.

2. Hanc conclusionem, rationis auctoritate desumpta probat Hurtado, quia sicut neque approbatio Oratorii ab Ordinario, in ordine ad celebrandum, ita se habet approbatio Confessoris in ordine ad electionem pro absolutione reservatorum: eodem enim

V 41

tenore

sua prætergressi, Pontificia sollicitudini, causam justam exposcunt, non raro præbuerunt. Quæ ne temporibus suis accidant, quamvis verendum non sit, tamen ut à te summo opere petamus, cum rei gravitas, tum etiam debita Pastoralis providentiæ cura profecto facit. Sed omni planius ex Venerabili Fratre Patriarcha Alexandrino Nuntio nostro coram intelliges. *Ex his autem, quæ prædictus Illustrissimus D. Commissarius Cruciatæ ab Illustris. Nuntio coram intellexit, principale fuit, ne in posterum Oratorii erigendi privilegium concederet. Sic accepi ab ipso Illustrissimo Domino D. Antonio de Benavides, Commissario Generali Cruciatæ, Id ergo, in quo Domini Commissarii Antecessores sine sue jurisdictionis prætergressu, censentur, & declarantur à Summo Pontifice, est concessio privilegii Oratorii. Quapropter huiusmodi facultate non potiri, omni dubio procul tenendum est.

18. Vide etiam Barbosam de Iure Eccles. tom. 2. lib. 2. cap. 8. n. 16. §. *In his privatis Oratoriis. *Ubi adducit declarationem sacre Congregationis Card. rescriptis ad Archiep. Bonon. sub die 10. Martii, anno 1616, licentias celebrandi in privatis Oratoriis, non nisi à Sede Apostolica esse concedendas, solique Romano Pontifici esse reservatas. Quapropter non levi fundamento, (etiam supra adductæ Epistolæ Emin. Card. Ludovici, in fine) hanc facultatem Commissario negant Quintana duennas tom. 1. tract. 7. singul. 33. n. 7. & Diana p. 8. tract. 1. resol. 24. & dubiam esse scripserat M. Joannes Martinez de Prado tom. 1. cap. 6. quæst. 1. n. 14. *Quia non habetur, inquit, in Summario Hispano, nec Latino, nec profertur diploma Pontificis, in quo sit concessa. *Cæterum, ut ex dictis constat, non jam dubia, sed absque dubio, in Cruciatæ Commissario non concessa, aut jam revocata, si aliunde ei competeat, censenda est, quia certissime sublata esse, nobis constat ex litteris SS. N. Clementis Noni, supra datis. Credo tamen, non levi fundamento dici posse, olim virtute Cruciatæ, Commissarium illam concedere potuisse, quia in Bulla Latina Pauli V. & Gregorii XIII. concedebatur habenti Bullam *celebrare, vel celebrari facere in Oratorio privato, dummodo sit approbatum ab Oratorio, & habeat facultatem Commissarii Cruciatæ. *Quæ verba in Bullis subsequentibus post revocationem licentiarum huiusmodi à Paulo V. factam, sublata sunt, quia illis forsitan Theologi innixi facultatem Commissarii propugnabant. Per quæ satis intelligitur, non minus Commissario, quam Archiepiscopis, & Episcopis prædictam facultatem revocatam fuisse, & soli Pontifici reservatam.

19. Ex quibus concluditur, virtute Cruciatæ neminem posse Oratorium erigere, ut in eo approbato celebret, vel celebrari faciat, nec Commissarium Cruciatæ posse indultum concedere. Sed solius Summi Pontificis esse ejusmodi indulta impertiri. Quæ spero in dies non concedenda, nisi iustis de causis per Ordinarium loci prius examinandis, ut ni preces veritati nitantur, nulla sit concessio.

Aliter enim abusus aditum præcludere
difficile censeo.